

El document del mes de desembre de l'AMR

número 12/2016

Guerra a la grisor franquista: la revista *Rhode*

L'expressió dels nous moviments culturals a Roses (1971-1972)

Dades arxivístiques

CAT AMR, 12.13. Fons Família Palou Soler, sèrie Revista *Rhode*, suplement de la *Fulla Parroquial*, col·lecció enquadernada de la revista *Rhode*, ca febrer 1971- agost 1972. Català i castellà.

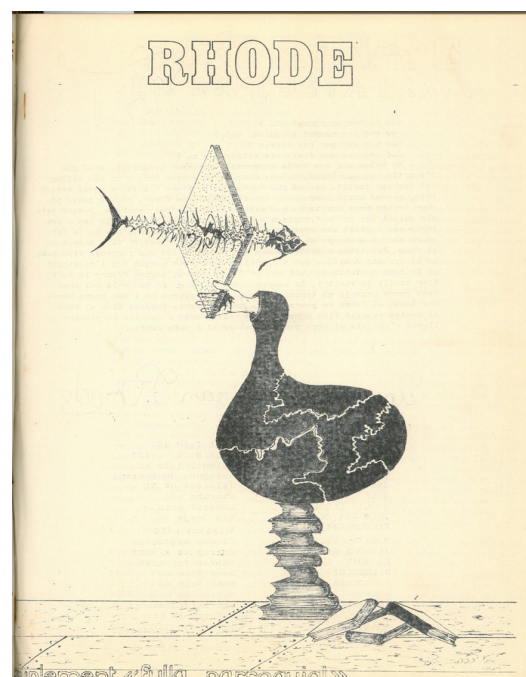
Història arxivística

A partir d'una llarga i profitosa relació de col·laboració del senyor Esteve Palou Soler amb l'AMR, el dia 30 de maig de 2016 s'inicià un procés de donació de la seva documentació personal i familiar que es perllongà fins al dia 21 de juliol. La prolíxa activitat pública i social de l'Esteve Palou ha generat un arxiu molt interessant, en el qual destaquen la documentació de l'Associació de Veïns de Roses «Rhode» o de l'entitat infantil Rialles, a més de part dels arxius de l'empresa de Francisco Brunet, comerciant, o del botiguer Ignasi Torró, d'origen familiar.

Cal assenyalar específicament la documentació de la revista *Rhode*. Més enllà de conservar tots els exemplars de l'esmentada revista, Esteve Palou també guardà la documentació administrativa que la féu possible i totes les notes prèvies necessàries per al seu disseny i contingut. No cal dir que tota aquesta documentació permet recuperar de l'oblit una publicació molt poc coneguda per molts rosincs i rosiques i estudiar-ne les interioritats més pregones.

Contingut

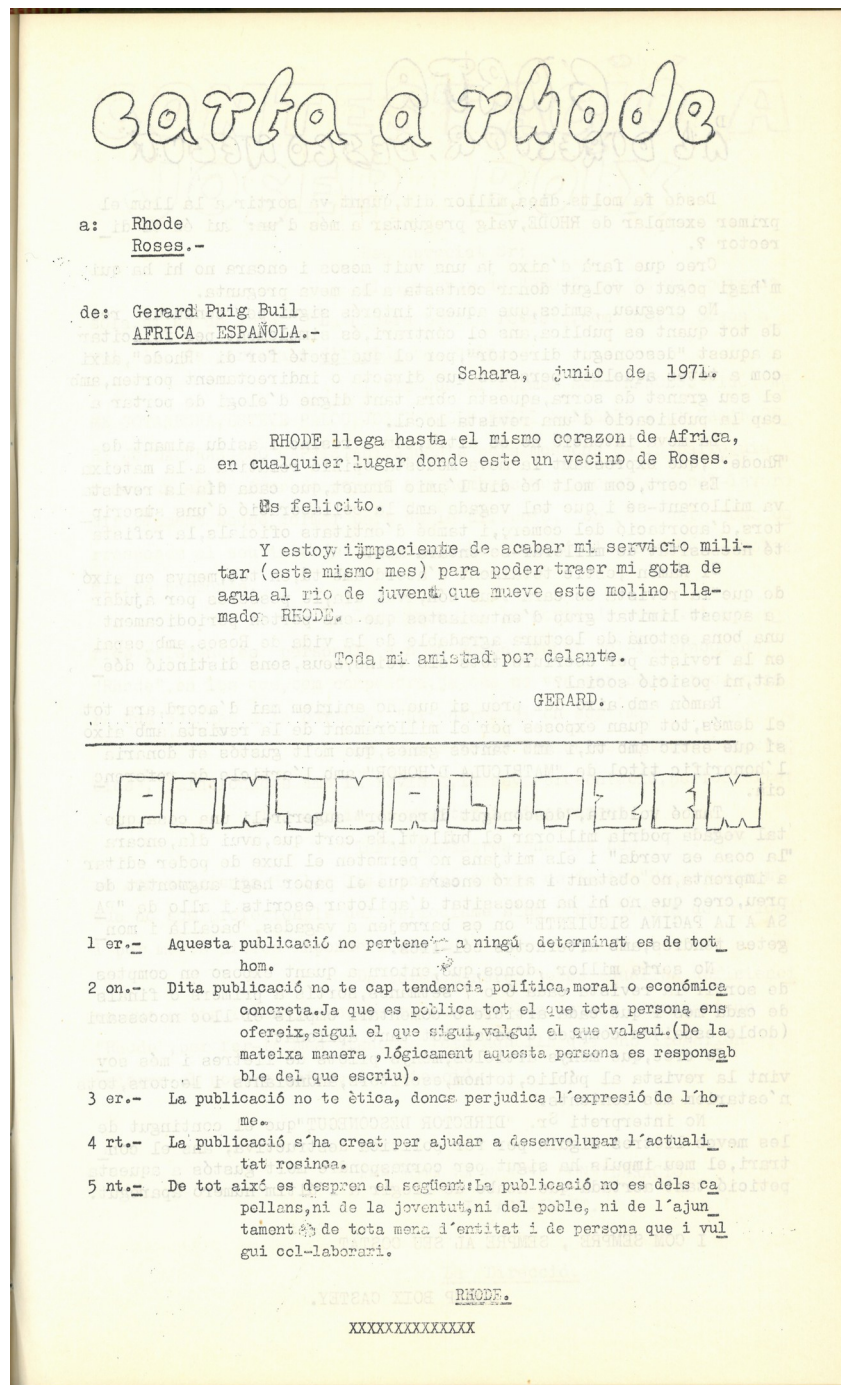
De caràcter mensual, *Rhode* aparegué aproximadament entre els mesos de febrer de 1971 i l'agost de l'any següent, 1972, és a dir, se'n feren 15 números. La seva datació és una mica complicada i confusa, fet pel qual caldrà estudiar bé el seu contingut per desfer l'entrellat. Se n'imprimien 200 exemplars, que es venien pràcticament tots. Tenien un preu de 10 pessetes i es distribuïen des d'una quarantena d'establiments comercials de la població. Anunciar-s'hi costava 100 pessetes. La revista era impresa amb ciclostil, fet pel qual la qualitat era baixa i el pas del temps l'ha castigat força. A partir del quart número la Ferrateria Bernadette, regentada per l'activista cultural Josep Boix Castey, subvencionà la impressió de la coberta de la revista, en paper satinat i d'un gramatge adequat, que reproduïa un vaixell grec. Aquesta portada sorgí arran d'un concurs per triar la imatge identificativa de la revista. Tanmateix, la primera pàgina de cada entrega era sempre un dibuix diferent fet per algun/a col·laborador/a. Els primers números de la revista, fins al quart, tenia un nombre variable de pàgines (entre 22 a 36) i, a partir del número 5, s'estabilitzà en 20 pàgines.

La portada del mes d'abril de 1971

tement «fulla parroquial»

Quant al contingut de *Rhode* és molt divers. Predominen els articles d'opinió sobre diferents afers d'actualitat, els articles divulgatius sobre la història i el patrimoni local, la recensió dels esdeveniments de caràcter cultural que s'havien celebrat i de les pel·lícules que s'havien projectat a la població, les entrevistes, algunes a personatges famosos que havien actuat a Roses, com Quico Pi de la Serra, Lluís Llach o Guillermina Mota, o la publicació de poesies, algunes de les quals plenament inserides en els corrents estilístics contemporanis més moderns. En definitiva, *Rhode* fou una publicació que pretenia despertar l'interès ciutadà per la cosa pública i superar així l'exclusió que el franquisme intentava imposar a la població.

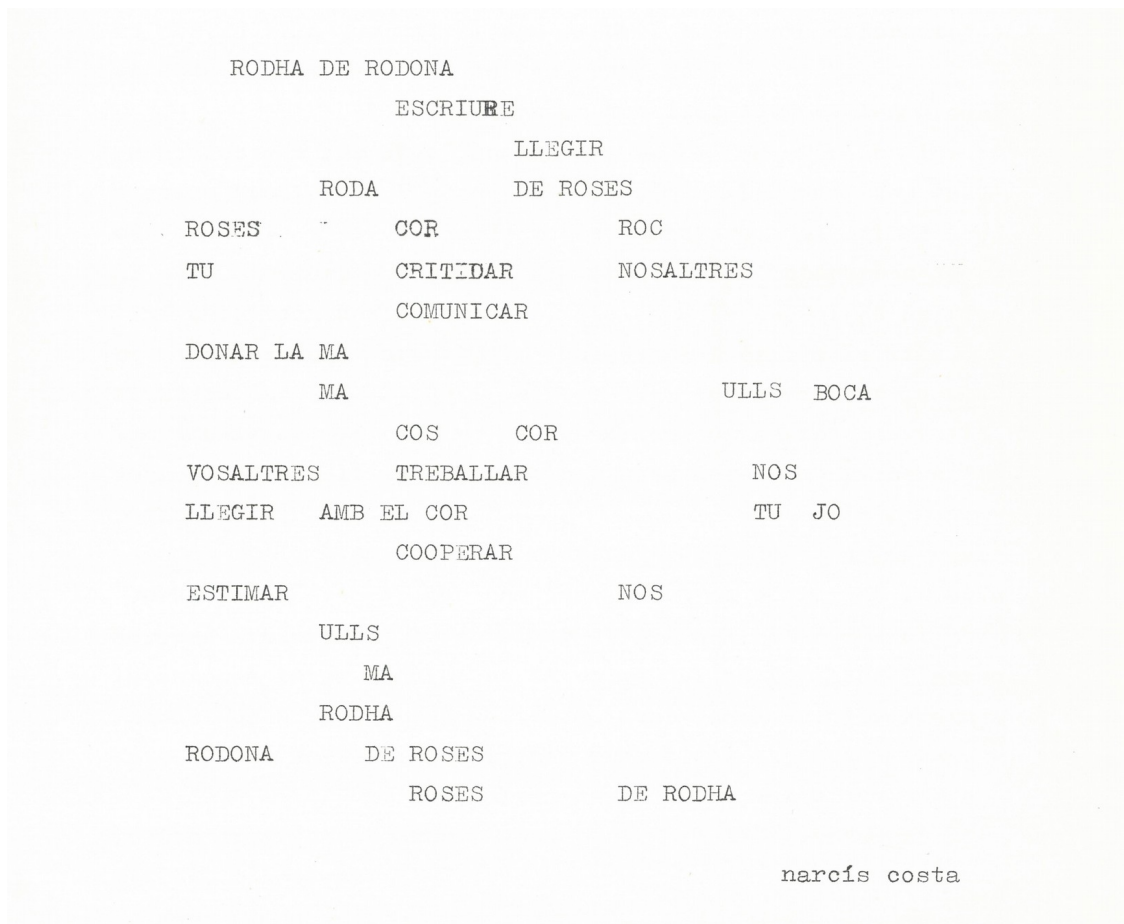
El cansament del principal impulsor de la revista, Esteve Palou, fou el motiu fonamental de la seva desaparició, l'agost de 1972. Fou una iniciativa breu, però de fort impacte cultural, que permeté a tota una generació de joves iniciar-se en l'activisme social. Darrera Esteve Palou hi havia gent com en Francesc Vigo Peracaula, Narcís Costa, Conxita Ribas, Albert Poyato, Agustí Buscarons, Jordi Batlle, Josep Jacomet, Lluís Costa, Josep Boix, Francesc Pi-Orollell, Carles Pàramo, Josep Coll, Josep Romañach i molts d'altres.

Context històric

La revista *Rhode* esdevingué un glop d'aire fresc i nou enmig de la grisor del darrer franquisme. De fet, fou el resultat inevitable dels nous temps, de les noves formes de pensar i sentir, de la decantació de tot allò que dugueren els turistes que, any sí i any també, visitaven la nostra població. *Rhode* fou la modernor de principi de la dècada de 1970, la posada en escena i en valor dels nous corrents musicals, per exemple, amb la Nova Cançó al capdavant. També destacà en la divulgació de la història local, en la mateixa mesura que fou una publicació amatent als problemes més actuals, com l'aculturació que començava a provocar el turisme de masses o els atacs barroers al patrimoni natural i arquitectònic.

La iniciativa, clarament liderada per l'Esteve Palou, malgrat que no hi havia formalment ni director ni consell de redacció, hagué d'aprofitar els instruments del règim franquista per poder tenir èxit. Així, seguint la recomanació del rector Delfí Massot, la revista se subtitulà com a «Suplement de la Fulla Parroquial», una opció que la protegia de possibles suspicàcies de les autoritats censors, i curiosament no podia estar datada. Al mateix temps, Esteve Palou recorda com, davant una possible visita de la Guàrdia Civil, havien de declarar que s'inscrivien dins d'Acció Catòlica, malgrat que no en formessin part. Tot plegat, permetia els impulsors utilitzar la multicopista de la rectoria per poder imprimir la revista que, com es pot comprovar, no tenia una qualitat física o impresa gaire destacada. Aquest enquadrament formal dins els esquemes catòlics, encara que fossin de tall progressista, valgué a aquesta iniciativa alguna crítica irònica per part del fulletó satíric de carnaval La Rutlla.

Rhode, doncs, esdevingué una publicació que donà veu als anhels d'una àmplia franja de població. Pogué criticar, amb fonament, les autoritats locals, pogué denunciar abusos i irregularitats, però sobretot posà la primera pedra per normalitzar l'ús del català, encara que fos sovint de caire autodidacta, i expressà el desig de divulgar les noves idees i moviments culturals que s'estaven produint. N'és una mostra eloqüent el poema visual que publicà l'escultor Narcís Costa al primer número.

Poema visual de l'escultor Narcís Costa

Per tot plegat, la revista *Rhode* requeriria d'un estudi profund i extens que pogués exposar amb detall tots els mèrits que, 45 anys després, atresora i valorar-ne l'impacte que tingueren els quinze números publicats en la modernització de les estructures socials i associatives de Roses. Al cap i a la fi, *Rhode* esdevé un bon punt de partida per estudiar una època sense massa historiografia.

Més informació

Barris Ruset, Josep Maria, *Roses o la recerca de la zona grisa*, Roses, Ajuntament de Roses, abril 2008, sobretot el capítol 9 "Amb 'isme' de franquisme...i turisme", pàg. 417-468.